

ЛІТЕРАТУРА

(українська та зарубіжна)

8 клас

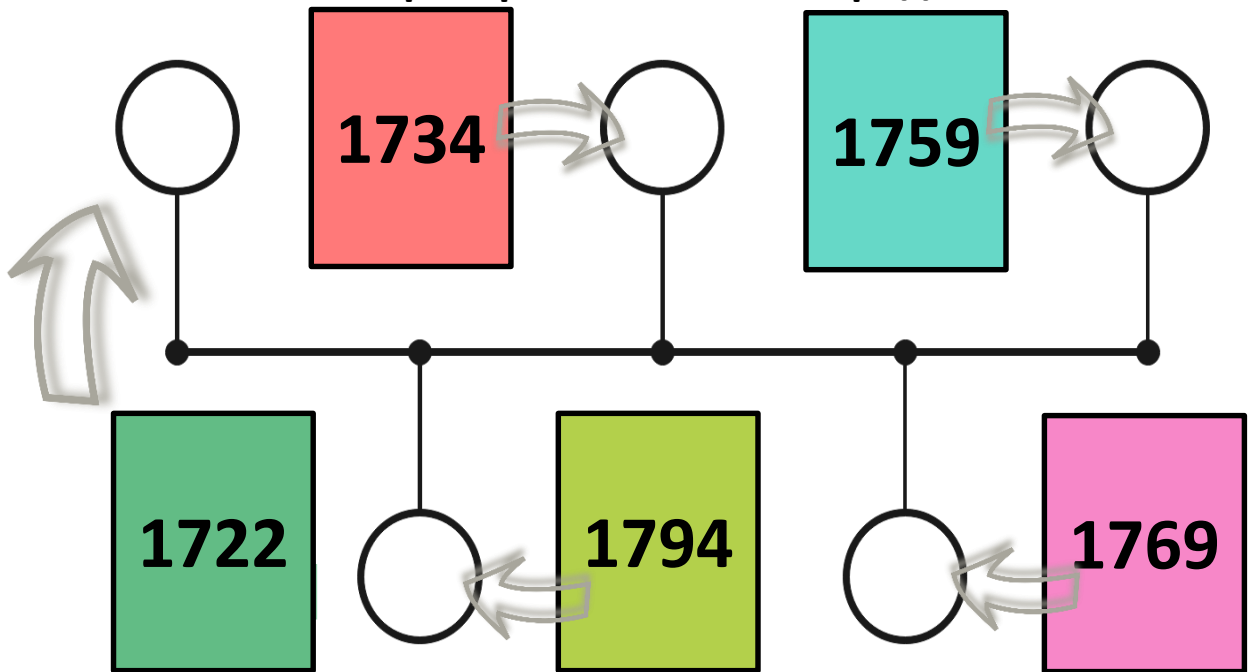
Завдання
для перевірки результатів навчання
учнів/учениць за темою
«Григорій Сковорода. “Всякому місту
звичай і права...”, афоризми,
“Бджола та Шершень”»
за підручником авторського колективу
Ольги Ніколенко
(К.: ВЦ «Академія», 2024)

Авторка – вчителька Олена Гвоздікова



Лінія часу

Встановіть відповідність між датами та подіями в житті Григорія Савича Сковороди.



1. З _____ року викладав поетику, іноземні мови та інші дисципліни в Харківському колегіумі.

2. Вступив до Києво-Могилянської академії, що в той час стала передовим осередком науки.

3. Помер 29 жовтня в селі Пан-Іванівці, в будинку Ковалевських.

4. Народився 22 листопада в родині козака в містечку Чорнухи (нині Полтавської області).

5. Поливикладання і обрав новий спосіб життя – у молитвах, роздумах, писанні творів, мандрівках.

Знайдіть слова

Знайдіть слова, які характеризують Григорія Сковороду як людину і філософа.

Й	П	Р	А	В	Д	И	В	И	Й	Х	Ч	Б
Ц	З	Щ	Е	Д	Р	И	Й	Ш	Щ	Ї	С	Ш
С	П	Р	А	В	Е	Д	Л	И	В	И	Й	Г
У	А	Ц	Д	О	П	И	Т	Л	И	В	И	Й
К	В	В	Д	У	М	Л	И	В	И	Й	М	Н
Е	І	У	Н	С	Т	Р	И	М	А	Н	И	Й
Н	А	С	К	Е	Т	И	Ч	Н	И	Й	Т	К
Г	Ф	К	Г	Т	Е	Р	П	Л	Я	Ч	И	Й
Б	Е	З	К	О	Р	И	С	Л	И	В	И	Й
Ш	Й	Е	А	Р	Е	П	Р	О	С	Т	И	Й
Ї	П	Р	Я	М	И	Й	Ґ	Ї	З	Я	Ь	У
Ґ	Д	О	Б	Р	О	Д	У	Ш	Н	И	Й	Ц

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____

Правильне – хибне

Поряд із кожним твердженням залиште позначку:
правильне воно чи хибне.

Г. Сковорода народився в козацькій родині.

Після повернення з-за кордону Г. Сковорода працював бібліотекарем.

Останній рік свого життя Сковорода прожив у будинку батька свого колишнього учня.

Книгу, яка вийшла після смерті Г. Сковороди, назвали «Світ ловив мене, але не піймав».

Г. Сковорода творив лише в жанрі поезії.

Сергій Жадан є одним із перекладачів творів Г. Сковороди.

Художні твори Г. Сковороди не друкували за життя митця.

Слово «сад» у назві збірки походить від саду в будинку Ковалевських.

Г. Сковорода створював афоризми, коли працював у Харківському колегіумі.

Афоризми Г. Сковороди не втратили свого значення і в наш час.

В українську літературу першим жанр байки увів Г. Сковорода.

Збірка байок письменника мала назву «Байки полтавські».

Художні засоби

Визначте художні засоби в пісні Г. Сковороди
«Всякому місту звичай і права...» і заповніть таблицю.

Епітети	Метафори	Порівняння	Риторичні оклики

1. «нав'язливі
думи»

2. «горло
свій смак
віднайшло»

3. «в сих дім,
як вулик, гуде
від гуляк»

4. «дім гуде»

5. «ясний
розум»

6. «учню
тріщить
голова»

7. «чистий
кришталь»

8. «всякому
голову
крутить свій
дур»

9. «Інший
гендлює,
візьми
перевір!»

Анаграми

Розшифруйте анаграми і з'ясуйте, про які професії йдеться у творі
«Всякому місту звичай і права...».

епьКцу

ривЛха

сивмеЗлеланк

дикчСокотазво

сЮитр

Кросворд

З'ясуйте, чи уважно ви прочитали байку Г. Сковороди «Бджола і Шершень», чи зрозуміли її зміст.



По горизонталі
4. Автор питання, зазначеного у творі: «Нащо учитися, коли не матимеш достатку»?

7. Кого Шершень називає дурною?

8. Що, на думку Шершня, люди завдають Бджолі?

9. Що отримує людина, коли живе за покликанням?

10. Плоди праці Бджоли ...

11. Скільки частин має байка «Бджола та Шершень»?

12. Назва частини, яка містить в собі мораль байки.

По вертикалі

1. Чим є життя без діла для Бджоли?

2. Тварина, яка любить їсти мед.

3. Бджола — це символ ...

5. Володаркою людини є її ...

6. Звертання, яке вживає Бджола, спілкуючись із Шершнем...

Авторка – вчителька Олена Валеріївна Гвоздікова

Вікторина

Перевірте, наскільки добре ви засвоїли матеріал з теми «Байка Григорія Сковороди “Бджола та Шершень”».

1. Який письменник першим увів жанр байки в українську літературу?

- А) Григорій Сковорода;
- Б) Іван Франко;
- В) Тарас Шевченко;
- Г) Леся Українка.

2. Скільки байок увійшло до збірки Г. Сковороди «Байки харківські»?

- А) 20;
- Б) 25;
- В) 30;
- Г) 35.

3. Як Г. Сковорода називав байку?

- А) весела історія;
- Б) мудра іграшка;
- В) філософський твір;
- Г) проста розповідь.

4. Яка частина байки Г. Сковороди містить у собі повчання або мораль?

- А) заголовок;
- Б) фабула;
- В) пролог;
- Г) сила.

Вікторина

Перевірте, наскільки добре ви засвоїли матеріал з теми «Байка Григорія Сковороди «Бджола та Шершень»».

5. Яке природне призначення людини, на думку Г. Сковороди, висловлено в байці «Бджола та Шершень»?

- А) відпочинок;
- Б) розваги;
- В) праця;
- Г) подорожі.

6. Як у байці «Бджола та Шершень» автор ставиться до людей, які байдикують?

- А) з повагою;
- Б) з байдужістю;
- В) з радістю;
- Г) з осудом.

7. Що приносить людині заняття «сродною працею», за Г. Сковородою?

- А) радість і моральне задоволення;
- Б) любов і гроші;
- В) владу і пошану;
- Г) спокій і відпочинок.

8. Визначте мораль байки Г. Сковороди «Бджола та Шершень»?

- А) праця повинна бути важкою і виснажливою;
- Б) людина повинна займатися тим, до чого має природний хист і що приносить їй задоволення;
- В) людина повинна уникати будь-якої праці, щоб зберегти своє здоров'я;
- Г) щастя полягає в багатстві та розкоші.

Вікторина

Перевірте, наскільки добре ви засвоїли матеріал з теми «Байка Григорія Сковороди “Бджола та Шершень”».

9. Що символізують бджола та шершень у байці Г. Сковороди?

- А) Бджола - людину, яка любить працю, шершень - ледаря, який живе за рахунок інших;
- Б) Бджола - владу, шершень – народ;
- С) Бджола - багатого, шершень – бідного;
- Д) Бджола - войовничого, шершень - мирного.

10. Чому Г. Сковорода використовує образи тварин/комах/птахів у байках?

- А) вони легше запам'ятовуються;
- Б) вони викликають інтерес у широкого кола читачів/читачок;
- В) вони символізують різні людські риси та допомагають передати мораль байки через алегорію;
- Г) вони часто зустрічаються у міфах і легендах.

11. Як Г. Сковорода характеризує стан людини, яка живе без улюбленої справи? Вона ...

- А) щаслива і задоволена;
- Б) байдужа і холодна;
- В) багата і успішна;
- Г) страждає і сумує.

12. Як Г. Сковорода описує стан душі, яка живе за покликанням?

- А) неспокійна;
- Б) роздратована;
- В) втішена;
- Г) втомлена.

Відновіть афоризми

Поедняйте стрілками початок і кінець афоризмів Г. Сковороди.
До якої тематичної групи належить кожен із цих афоризмів?

Любов виникає з любові;
коли хочу, щоб мене
любили

коли він втрачений.

Не все те отрута, що

любов після всього
зостається.

Бери вершину

неприємне на смак.

Без ядра горіх ніщо,

чого можеш сам
досягти!

Тоді лише пізнається
цінність часу,

я сам перший люблю.

Все минає, але

і матимеш середину.

Як нерозумно
випрошувати те,

коли твердо ступаєш по
шляху доброго глузду.

Ти робиш найкращу і
для тебе рятівну справу,

так само як і людина
без серця.

Тематичні групи афоризмів

Розподіліть афоризми Г. Сковороди за тематичними групами.
Розфарбуйте комірки відповідними кольорами.



Любов виникає з
любові, коли
хочу, щоб мене
любили, я сам
перший люблю.

Добрий розум
робить легким
будь-який спосіб
життя.

З усіх утрат утрата
часу найтяжча.

Розум завжди
любить до чого
братися, і коли він
не матиме доброго,
тоді звертатиметься
до поганого.

Що може бути
солодше за те,
коли любить і
прагне до тебе
добра душа?

Більше думай і
тоді вирішуй.

Все минає, а
любов після
всього застається

Тоді лише
пізнається
цінність часу,
коли він
утрачений.

Одне мені тільки
близьке, вигукну
я: о школо, о
книги!

Тестування

**Перевірте, наскільки добре ви засвоїли матеріал з теми
«Творчість Григорія Сковороди».**

**1. У літературній спадщині Григорія Сковороди
переважають ...**

- А) пісні, трактати, байки;
- Б) комедії, трагедії, власне драми;
- В) оди, епіграми, панегірики;
- Г) поеми, елегії, оди.

**2. До якої збірки належить твір «Всякому місту звичай і
права...»?**

- А) «Сад божественних пісень»;
- Б) «Зів'яле листя»;
- В) «Думи і мрії»;
- Г) «Бджола і Мухи».

3. Григорія Сковороду називають ...

- А) мандрівним філософом;
- Б) сонцепоклонником;
- В) каменярем;
- Г) мандрівним музикантом.

**4. Розташуйте в хронологічному порядку етапи життя
Григорія Сковороди.**

- А) подорож у складі капели до європейських країн;
- Б) навчання в Чорнухах;
- В) «Світ ловив мене, але не піймав»;
- Г) служіння Богові й людству в мандрівках і роздумах;
- Д) викладання поетики, іноземних мов та інших дисциплін у Харківському колегіумі.

Тестування

**Перевірте, наскільки добре ви засвоїли матеріал з теми
«Творчість Григорія Сковороди».**

5. Знайдіть назву збірки байок Г. Сковороди.

- А) «Байки полтавські»;
- Б) «Байки харківські»;
- В) «Байки християнські»;
- Г) «Байки».

6. Що засуджує Г. Сковорода у творі «Всякому місту звичай і права...»?

- А) вади людей і суспільства;
- Б) фізичне насильство;
- В) зраду;
- Г) відсутність у людини естетичного смаку.

7. Визначте ідею байки «Бджола та Шершень».

- А) байдужість;
- Б) колективна праця;
- В) «сродна праця»;
- Г) ледарство.

8. Визначте художні особливості твору «Всякому місту звичай і права...» (кілька варіантів):

- А) художній напрям — бароко;
- Б) вірш побудований на виразній антитезі;
- В) остання строфа підсумовує полеміку двох життєвих настанов — тілесної й духовної;
- Г) мірилом справжньої вартості, істинності цих цінностей є смерть.

Тестування

**Перевірте, наскільки добре ви засвоїли матеріал з теми
«Творчість Григорія Сковороди».**

9. Темою твору «Всякому місту звичай і права...» є ...

- А) сатиричне зображення панів, чиновників, купців, дворянсько-бюрократичної системи управління;
- Б) зображення селянського життя;
- В) показ природи;
- Г) зображення життя міста та його звичаїв.

10. У поезії «Всякому місту звичай і права...» совість порівнюється із ...

- А) свіжим повітрям;
- Б) прозорою водою;
- В) чистим кришталем;
- Г) правдою Божою.

11. До якого виду лірики належить твір «Всякому місту звичай і права...»?

- А) громадянська;
- Б) філософська;
- В) інтимна;
- Г) пейзажна.

12. У вірші «Всякому місту звичай і права...» Г. Сковорода, даючи оцінку потворним явищам дійсності, використовує ...

- А) алегорію;
- Б) сатиру;
- В) гумор;
- Г) гіперболу.

Авторка – вчителька Олена Валеріївна Гвоздікова